Etelä-Suomi
Aluehallintovirasto
Työsuojelun vastuualue

26.10.2016

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

tyv@eduskunta.fi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n sekä yrittäjän eläkelain 152 §:n muuttamisesta

Lausunto

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue (jäljempänä työsuojelun vastuualue) pitää hallituksen esityksessä (114/2016 vp) esitettyjä ehdotuksia erittäin tärkeinä. Työsuojelun vastuualue katsoo, että esitetyt laajennukset työsuojeluviranomaisen tiedonsaantioikeuksiin ja oikeuteen luovuttaa salassa pidettäviä tietoja tehostaisivat työsuojeluviranomaisen toimintaa, viranomaisten välistä yhteistyötä ja harmaan talouden torjuntaa. Erityisesti toiminnan tehokkuutta lisäisi oikeus saada Harmaan talouden selvitysyksikön tuottamia velvoitteidenhoitoselvityksiä.

Työsuojelun vastuualue kannattaa myös muita työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin (jäljempänä työsuojelun valvontalaki) esitettyjä muutoksia.

Lain tuomat mahdollisuudet saada tietoa velvoitteidenhoitoselvityksistä edellyttävät sähköistä tiedonsiirtoa ja työsuojeluhallinnolta mahdollisuutta vastaanottaa niitä teknisen käyttöyhteyden avulla. Huolena on, että tietotekniikan ja tiedon sisällön kehittämiseen ei pystytä vähentyvien resurssien takia riittävästi panostamaan. Kehittäminen edellyttää sekä sisällöllistä/valvonnallista että tietoteknistä asiantuntemusta.

Tiedonsaantioikeus

Tällä hetkellä työsuojeluviranomaisen tiedonsaantioikeuksista säädetään työsuojelun valvontalain 4 a §:ssä ja 4 b §:ssä. Nykyiset tiedonsaantioikeudet ovat varsin rajatut ja mahdollistavat salassa pidettävien tietojen saannin vain tietyiltä viranomaisilta. Puutteelliset tiedonsaantioikeudet vaikeuttavat valvontaa. Työsuojeluviranomaisen tiedonsaantioikeuksien laajentamistarpeeseen on kiitettävästi kiinnitetty huomiota myös aiemmin eduskunnassa eri yhteyksissä.

Tiedonsaantioikeuksien laajentamisella olisi useita positiivisia vaikutuksia valvontaan. Laajemmat tiedonsaantioikeudet helpottaisivat työsuojeluvalvonnan suorittamista ja niiden avulla voitaisiin varmistaa, että tarkastuskertomus laaditaan paikkansapitävien tietojen perusteella. Tiedonsaantioikeuksia laajentamalla voidaan myös poistaa toisten viranomaisten kanssa tehdyillä yhteistarkastuksilla havaittuja ongelmia.

Tiedonsaantioikeuksien laajentamisella on myös merkittävä vaikutus valvonnan kohdentamiseen. Toisilta viranomaisilta tai muilta julkista tehtävää hoitavilta saatavan tiedon avulla valvontaa voidaan tehostaa kohdistamalla tarkastuksia sellaisiin valvontakohteisiin, joissa valvonnan tarve on todennäköisesti suurin. Nykyiset tiedonsaantioikeudet eivät mahdollista tiedon käyttämistä valvonnan suuntaamiseen.

Hallituksen esityksessä on esitetty muutoksia myös eri aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden keskinäiseen tietojenvaihtoon. Tällä hetkellä eri työsuojelun vastuualueet eivät voi luovuttaa toisilleen valvonnan kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja. Tietojen luovuttamiseen olisi tarvetta esimerkiksi silloin, kun samaan valvontakohteeseen kohdistetaan tilaajavastuuvalvontaa ja jonkin toisen työsuojelun vastuualueen toimesta ulkomaisen työvoiman käytön valvontaa, työsuhdevalvontaa tai työympäristövalvontaa. Tarvetta olisi myös silloin, kun valvonnan kohteena on eri työsuojelun vastuualueiden toimialueella toimiva yritys. Työsuojelun vastuualue pitää tärkeänä, että tietojen luovutuksen esteet poistetaan myös tältä osin hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla.

Velvoitteidenhoitoselvitykset

Työsuojelun vastuualue pitää erittäin tärkeänä, että työsuojeluviranomaiselle säädetään hallituksen esityksessä ehdotettu oikeus saada Harmaan talouden selvitysyksikön tuottamia velvoitteidenhoitoselvityksiä. Tämä nopeuttaisi valvonnan kannalta välttämättömien tietojen kokoamista ja tehostaisi valvontaa. Tällä hetkellä työsuojeluviranomainen joutuu pyytämään nykylainsäädännön mahdollistamia tietoja erikseen kultakin viranomaiselta. Joidenkin tietojen saaminen voi kestää useita viikkoja. Velvoitteidenhoitoselvityksen kautta tiedot olisi mahdollista saada yhdellä kertaa tehokkaasti ja nopeasti, kun Harmaan talouden selvitysyksikkö kokoaa tiedot yhteen. Tämä edellyttää kuitenkin yhteisen rajapinnan rakentamista Harmaan talouden selvitysyksikön ja työsuojeluviranomaisten tietojärjestelmien välille.

Työsuojelun vastuualue pitää erittäin tärkeänä, että työsuojeluviranomainen voi jatkossa saada velvoitteidenhoitoselvityksiä tilaajavastuulain valvontaa varten, työsuhteen vähimmäisehtojen valvontaa varten sekä ulkomaisen työvoiman käytön valvontaa varten sähköisesti.

Muut muutokset työsuojelun valvontalakiin

Työsuojelun vastuualue kannattaa myös muita hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia työsuojelun valvontalakiin. Hallituksen esityksessä on ehdotettu laajennettavaksi sitä joukkoa, joka voi tehdä työsuojelun valvontalaissa tarkoitetun muistutuksen. Työsuojeluviranomaisen valvonta voi kohdistua myös muihin tahoihin kuin työnantajiin. Työsuojelun vastuualue kannattaa esitystä siitä, että myös näillä muilla tahoilla olisi oikeus tehdä muistutus siitä, ettei työsuojelutarkastuksessa ole toimittu työsuojelun valvontalain mukaisesti.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös, että työsuojelutarkastajalla olisi jatkossa oikeus antaa työnantajalle kehotus asiassa, joka koskee kirjallisen lomautustodistuksen tai työsopimuksen päättämisperusteita koskevan kirjalli-

sen ilmoituksen antamista työntekijälle. Työsuojelun vastuualue pitää esitettyjä muutoksia tärkeinä, koska valvonnassa on havaittu, että joillakin työntekijöillä on ollut vaikeuksia saada kyseisiä todistuksia ja ilmoituksia työnantajalta. Nämä asiakirjat ovat tärkeitä työntekijöille työttömyysetuuksien hakemisen ja työsopimuksen päättämisen laillisuuden arvioimiseksi. Tästä syystä työsuojelun vastuualue pitää tärkeänä, että työsuojeluviranomaisen toimivaltaa lisätään näissä asioissa.

Johtaja Kaarina Myyri-Partanen

Ylitarkastaja Noora Haapa-alho